

[Willesen.]

var blevet dannet — i det kendte tyske Skrift „Weltgeschichtliche Jahrbücher“ læste, at nu var den bekendte Irredentist Klaus Berntsen blevet dansk Ministerpræsident. Ordet Irredentist betød jo i tyske Øren noget i Retning af udpræget tyskfiendtlig; herhjemme vilde en saadan Betegnelse af Klaus Berntsen i Virkeligheden nærmest være blevet opfattet humoristisk. Men det afgørende for vor Stilling, det var ikke, hvad vi mente, men hvad man i Tyskland mente, og derfor var det utvivlsomt en Fordel, at vi havde en Regering, om hvilken de mente, at den var mere medgørlig, set fra deres Synspunkt, end en Venstregering, som maaske i og for sig kunde være lige saa medgørlig, men de vilde blot ikke tro derpaa. Og indenrigspolitisk var det ogsaa af Betydning, at vi havde en radikal Regering, thi saa kunde der ikke rejses nogen principiel Modstand imod de militære Forholdsregler, der blev taget, og derfor anser jeg det ogsaa for godt, at disse Forholdsregler blev taget, og at der var Materiel, der tillod, at de blev taget. Begge disse to tilsyneladende uforligelige Faktorer, den radikale Regering og Forsvarsordningen af 1909, var som et Par enkelte i en hel Kæde af Faktorer samvirkende til, at vi blev holdt udenfor Krigen.

Jeg tror ogsaa, man maa pege paa Betydningen af de personlige Forbindelser mellem vort Kongehus og Dynastierne i Udlandet, og endelig har vi nu faaet oplyst gennem Udtalelser af den tidligere preussiske Indenrigsminister von Delbrück, at der var en Faktor, som sandelig ikke skal glemmes, men som skal værdsættes højt, naar vi drøfter, hvilke Faktorer der holdt Danmark udenfor Krigen; han har udtalt, at den Omstændighed, at de sønderjydske Soldater bragte det Pligtoffer at møde trofast under de tyske Faner, bidrog til, at den tyske Regering fik Indtryk af, at Danmark vilde holde sig neutralt, og det skal, naar vi har en Forsvarsdebat, ikke glemmes, men det skal ogsaa mindes ved denne Lejlighed, at de var med til uden selv at vide det, uden selv at forstaa det, faktisk at kæmpe for Danmark paa *denne* Maade, paa en helt anden Maade, end de havde tænkt sig og ønsket og vi havde ønsket, men dog paa den i Øjeblikket baade smerteligste og mest virkningsfulde Maade.

Jeg maa tilstaa, at for mit personlige Vedkommende kan jeg i denne forunderlige Kæde af sammentræffende Omstændig-

heder som Kristen kun se en højere styrende Haand, der lagde Forholdene naadigt til Rette for Danmark, ikke for vore Dyders Skyld, men bl. a. tror jeg, fordi vi skulde have den Opgave at være Banebrydere ved Løsningen af Efterkrigstidens Problemer, og det baade Nedrustningsproblemet og det sociale Problem.

Jeg kan ikke se rettere end, at der er tre Principper i Retningen fremad paa Nedrustningens Bane, som det vil være muligt i en nær Fremtid at bringe til praktisk Sejr i Danmark. Det første er Bevogtningsprincippet i Modsætning til det Princip, der bygger Forsvaret op med en Eksistenskamp for Øje, og Bevogtningsprincippets Grænse har jeg søgt at trække, som den ligger efter vor Opfattelse. Det andet er Ophævelsen af den almindelige Værnepligt; thi ingen kan jo undgaa at se, at denne er Hovedaarsagen til, at Verdenskrigen kunde faa det Omfang, den fik. Og endelig for det tredje: Standsning af den private Fabrikation af Krigsmateriel, der jo Verden over er en medvirkende Aarsag til Krigen; saaledes som det ærede Medlem Hr. Axel Dam saa virkningsfuldt har paavist det i dette høje Ting. Jeg tror, at disse tre Principper uden at forringe Danmarks Sikkerhed en Smule kunde bringes til praktisk Gennemførelse i en nær Fremtid. Ved „nær“ forstaa jeg ikke denne Rigsdagssamling, skønt det ved man ikke, men i hvert Fald en overskuelig Fremtid. Og jeg er tilbøjelig til at tro, at Bevogtningsprincippet er det, der først kan bringes til Sejr. Men naar det er bragt til Sejr, vil de andre hurtigt følge efter.

Spørger man saa: hvor stor en Bevogtningsstyrke skal vi have til Bevogtningsprincippet i den Forstand, jeg her har paa-peget? maa jeg give det ærede Medlem Hr. I. A. Hansen Ret i, at er vi først enige om Opgavens Art og Begrænsning, saa bliver vi nok ogsaa enige om Resten, og saa spiller det for os kun en underordnet Rolle, om Bevogtningsstyrken skal være større eller mindre, om Flaaden skal have flere eller færre Skibe, om det skal koste flere eller færre Millioner; det er ikke, som jeg udtalte saa eftertrykkeligt i min Ordførertale, Øren og Skillingen, vi skal se paa, men det er det principales Sejr i disse Spørgsmaal; det er det, der for os er det vigtigste og det, hvis Gennemførelse vi mener ligger indenfor Mulighedernes Grænser. Det er dette, jeg har ønsket at paa-pege. Det er den eneste Form for Værn,